

DEVLETİMİZİN VERGİ GELİRLERİ

Aydınlık Gazetesi, 30 Mayıs 2020

Yıldırım Koç

Devletimizin merkezi yönetim bütçesinin açıklarının hızla arttığına Salı günkü yazımda değinmişim. Bu sıkıntının kaynağı ne? Uygulanan politikalarla bu sorun çözülebileceğe benziyor mu?

Bu konularda en ayrıntılı verilere T.C.Merkez Bankası'nın www.evds2.tcmb.gov.tr adresinden ulaşabilirsiniz. evds, "elektronik veri dağıtım sistemi"nin kısaltılmışı. Merkez Bankası, internet sitesinin bu bölümünde, özellikle kamu maliyesine ilişkin çok ayrıntılı veriler sunuyor. Tabii, yararlanmasını bilene. Bunlardan yararlanmak da meslekten iktisatçı olmayı gerektirmiyor. Siteyle biraz ilgilenirseniz, güvenilir güncel verilere ulaşp, işlerin nasıl gittiğine ilişkin yorumlar yapabilirsiniz. Ben bu konuda Merkez Bankası'nın sitesini, Hazine ve Maliye Bakanlığı sitesinden daha ayrıntılı ve yararlı buluyorum.

MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİNİN GELİR VE GİDERLERİ

Merkez Bankası internet sitesinin evds bölümüne girdiğinizde, merkezi yönetim bütçemizin nasıl geliştiğini, geçmiş yıllarda Mart ayındaki durumu karşılaştırarak açık bir biçimde görebilirsiniz.

Aşağıdaki çizelgede, www.evds2.tcmb.gov.tr adresinde yer alan verilere göre, devletimizin bütçesinin, diğer bir deyişle, kapsamını iki yazı önce verdiğim merkezi yönetim bütçesinin her yıl Mart ayında gelir ve gider durumları veriliyor. Mart ayının seçilmesinin nedeni, aylara ilişkin ayrıntılı verilerin en son Mart ayına ilişkin olması.

	Merkezi Yönetim Bütçesi Gelirleri (Milyar TL)	Merkezi Yönetim Bütçesi Giderleri (Milyar TL)
Mart 2020	47,4	91,2
Mart 2019	54,4	78,8
Mart 2018	48,2	68,4
Mart 2017	39,1	58,8
Mart 2016	40,3	46,8

Bu çizelgeye göre, bütçe gelirleri 2019 yılı Mart ayına kadar artmış; 2020 Mart'ında düşmüş. Buna karşılık bütçe giderleri 2019 Mart'ından 2020 Mart'ına kadar geçmiş yıllardakinden daha fazla artmış. Böylece bütçe açığı büyümüş.

Nisan ayında bütçe açığının daha da büyüdüğünü biliyoruz. Merkez Bankası bu aya ilişkin ayrıntılı verileri yayınladığında, bu çizelge daha açıklayıcı olacak.

MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİNİN VERGİ GELİRLERİ

Merkezi yönetim bütçesi gelirlerinin en önemli unsuru, toplanan vergilerdir. Merkez Bankası'nın www.evds2.tcmb.gov.tr sitesinde vergilere ilişkin de ayrıntılı veriler yer alıyor. Bazı vergilerde 2018, 2019 ve 2020 yılları Mart aylarında gerçekleştirilen gelire bakabiliriz.

Aşağıdaki çizelgede merkezi yönetim bütçesinin vergi gelirlerine ilişkin seçilmiş bazı veriler yer alıyor (milyar TL).

	2018 Mart	2019 Mart	2020 Mart
Vergi Gelirleri Toplamı	41,2 milyar TL	41,1 milyar TL	37,0 Milyar TL
Gelir Vergisi	9,7	11,5	9,6
Kurumlar Vergisi	0,9	1,4	0,9
Özel Tüketim Vergisi	10,3	9,3	13,4

Dahilde Alınan KDV	3,4	1,6	(-) 4,9
Beyana Dayanan KDV	2,9	1,4	(-) 5,2
Alkollü İçki Vergisi	0,6	0,7	0,9
Tütün Mamulleri Vergisi	2,7	2,6	4,4

Merkezi yönetim bütçesinde vergi gelirleri toplamı 2018 ve 2019 yılı Mart aylarında yaklaşık aynı. Ancak 2020 yılı Mart ayında bir düşme var. ÖTV artmış, ancak KDV'ler düşmüş ve geri ödemeler nedeniyle eksiye dönüşmüş. Gelir vergisinde ve kurumlar vergisinde de düşme var. Ekonomik kriz ve koronavirüsün etkisi Nisan ve Mayıs aylarında daha da arttığından, vergi gelirleri geçmiş yıllara göre azalmasını sürdürecektir. Alkollü içki ve tütün mamullerinin vergi geliri artmış. Bilindiği gibi, bir paket sigaranın fiyatının yüzde 82'si, bir şişe rakının fiyatının yüzde 71'i ve bir şişe biranın fiyatının yüzde 60'ı vergiye gidiyor. Ancak bu ikisinin vergileri ve fiyatı artırılınca, evde içki yapımı ve kaçak tütün de yaygınlaşıyor.

Dikkat çeken bir gelişme ise, idari para cezalarındaki artış. Ancak bu artış da giderek büyüyen deliği kapatmaya yetmiyor. İdari para cezaları tutarı 2017 Mart'ında 319 milyon TL iken, 2018 Mart'ında 379 milyon TL, 2019 Mart'ında 508 milyon TL ve 2020 Şubat'ında 746 milyon TL olmuş. 2020 Mart'ında ise 591 milyona düşmüş.

Gözükütüğü kadarıyla, işler hiç de iyi gitmiyor.

Biraz alıştırmayla, Merkez Bankası'nın sitesinin www.evds2.tcmb.gov.tr bölümünde, devletimizin gelirleri ve giderlerine ilişkin istediğiniz ayrıntıda bilgiye erişebilirsiniz. Meslekten iktisatçı olmanıza hiç gerek yok. Yaptığınız işi biraz ciddiye alarak bu verilerle biraz uğraştığınızda, size sunulmak istenen tabloyu değerlendirebilecek ve ekonomimizin içinde bulunduğu duruma ilişkin kendi görüşlerinizi geliştirebileceksiniz. Üşenmeyin, kulaktan dolma bilgiyle yetinmeyin. Kolay gelsin.